

Vurdering og klagebehandling

Statsforvaltaren i Vestland

09.09.2026

Innhold

- Grunnlaget for vurdering
- Undervegsvurdering
- Standpunktvurdering
- Varsel om IV
- Vurdering av orden og åtferd
- Klage på fastsetjing av standpunktkarakter
- Behandling av klage
- Årets klagebehandling

§ 9-1 Formålet med og grunnlaget for vurdering i fag

Formålet med vurdering i fag er å fremje læring og lærelyst og å gi informasjon om kompetanse undervegs og ved avslutninga av opplæringa i faga.

Grunnlaget for vurdering i eit fag er kompetansemåla i læreplanen i faget. Kompetansemåla skal forståast i lys av teksten om faget i læreplanen. Elevar [...] skal vere gjort kjende med læreplanen i faget.

§ 9-1 Formålet med og grunnlaget for vurdering i fag

Føresetnader, fråvær, orden eller oppførsel skal ikkje trekkjast inn i vurderinga i fag. Innsats kan vere ein del av vurderingsgrunnlaget berre dersom det følgjer av læreplanen i faget.

Stort fråvær eller andre særlege forhold kan føre til at lærarar [...]ikkje har tilstrekkeleg grunnlag til å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag.

Undervegsvurdering i fag

§ 9-11 Undervegsvurdering i fag

I undervegsvurderinga i fag skal elevar

- a) delta i vurderinga av sitt eige arbeid og reflektere over si eiga læring og faglege utvikling
- b) forstå kva dei skal lære, og kva som blir venta av dei
- c) få vite kva dei meistrar
- d) få rettleiing om korleis dei kan arbeide vidare for å auke kompetansen sin.

Halvårsvurdering er ein del av undervegsvurderinga

Elevar har ikkje klagerett på undervegsvurdering

§ 9-16 Standpunktkarakterar i fag

"Standpunktkarakterar skal vere eit uttrykk for den samla kompetansen elevane har ved avslutninga av opplæringa."

"Kommunen [...] skal sørgje for at elevane er kjende med kva det blir lagt vekt på i fastsetjinga av standpunktkarakterane."

"Elevane skal ha fått høve til å vise kompetansen sin på fleire og varierte måtar."

"Kompetansen som elevane har vist i den tida dei har fått opplæring, skal takast med i vurderinga når standpunktkarakterane skal fastsetjast«

"Faglærarane set standpunktkarakter. Dersom rektor er i tvil om at reglane for fastsetjing av standpunktkarakter er følgde i eit fag, kan rektor krevje at faglæraren gjer ei ny fagleg vurdering før karakteren blir fastsett og ført."

Samla kompetanse ved standpunktfastsetjing

- Det elevene kan og meistrar i faget
- Løfte blikket fra eitt og eitt kompetansemål og sjå heile faget samanheng
- Éin prøve er ikkje tilstrekkeleg
- Kompetanse eleven har vist i løpet av opplæringa skal takast med

Kjend med kva som blir vektlagt

- Ein gjennomgang av kompetansemåla
- Dialog med elevane undervegs i opplæringa – forutsigbar vurdering

Vise kompetanse på fleire og varierte måtar

- Læreplanen omfatter ulike kompetansar
 - Vise forståing, refleksjon og evnen til kritisk tenkning
- Gje eleven moglegheit til å vise bredde og dybde i kompetansen sin
- Skriftlege og munnlege ferdigheiter

§ 9-7 Varsling om at karakteren kan falle bort eller bli sett ned

Når det er klart at ein elev **står i fare** for ikkje å få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag, skal kommunen eller fylkeskommunen sørgje for at eleven **straks blir varsla skriftleg** om det. Dersom eleven ikkje er myndig, skal også foreldra varslast.

Eit varsel er ikkje eit enkeltvedtak, og ein har ikkje klagerett på dette

Saksbehandling ved vedtak om IV

- Aktuelt dersom ein ikkje kan vurdere samla kompetanse
- Få konkrete føringar i regelverket
- Vurdere kompetansen opp mot hele læreplanen
- Rektor skal gjere vedtak

§ 9-1

"Stort fråvær eller andre særlege forhold kan føre til at lærarar ikkje har tilstrekkeleg grunnlag til å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag."

Vurdering i orden og åtferd § 9-2

Føremål:

- Fremje sosial læring
- Bidra til trygt og godt skulemiljø
- Gi informasjon om elevens orden og åtferd

Ordensreglementet på skulen er grunnlaget for vurderinga.

Kompetanse i fag skal ikkje trekkjast inn.

Opplæringsforskrifta § 9-17

[...] Standpunktkarakterane i orden og i oppførsel skal vere eit uttrykk for korleis elevane har teidd seg, og kva for orden dei har hatt. Det skal gjerast ei heilskapleg vurdering av ordenen deira og oppførselen deira gjennom opplæringstida.

Tidspunkt for fastsetjing

- Endring frå 1. jan 2026: Standpunktkarakterar skal fastsetjast "så seint som mogleg"
 - Kommunen/skulen vurderer ut frå lokale forhold
- I fag der eleven er oppe til eksamen: Seinast dagen før sensur
 - Ikkje-skriftleg eksamen: Dagen før eksamensgjennomføringa
 - Skriftleg eksamen: Dagen før eksamenskarakteren blir gjort kjend for eleven

Klagesaksbehandling

Opplæringsforskrifta kap. 10: Klage på sluttvurderingar

- Kven kan klage?
 - Elevar
 - Elevar under 15 år må ha skriftleg samtykke frå føresette
 - Føresette til elevar under 18 kan klage med skriftleg samtykke frå eleven
- Presisert at klagefrist på standpunktkarakter er 10 dagar
- Rett til skriftleg grunngjeving frå faglærar
- Skulen kan avvise klage som er sett fram etter fristen

Behandlingstid etter krav om grunngjeving

- Fristen for å klage på fastsetjing av standpunktkarakter er 10 kalenderdagar
- Fristen reknast frå:
 - Dagen etter eleven har blitt kjent med karakteren
 - Dagen etter eleven har blitt kjent med grunngjeving
- Skule/skuleeigar kan bruke rettleiande fristar

Klage på fastsetjing av standpunktkarakter og vedtak om IV

- Opplæringsforskrifta §§ 10-4 og 10-5
- Klagerett på korleis karakteren er fastsett
- Skulen skal ta stilling til klagen først
- Kan omgjere til gunst for eleven
- Nytt vedtak gir ny klagerett

Klage på fastsetjing av standpunktkarakter

Om reglane om standpunktvurdering i opplæringsforskrifta § 9-16 har blitt følgt. Det vil seie:

- Om eleven har blitt gjort kjend med kva som blir vektlagt, samt kva kompetanse i faget er og korleis eleven kan vise kompetanse
- Om eleven har fått opplæring i kompetansemåla og fått vise kompetanse på fleire og varierte måtar
- Om den samla kompetansen har blitt vurdert på slutten av opplæringa

Eleven kan altså klage på saksbehandlinga, ikkje sjøve karakteren.

Viss karakteren ikkje blir endra til gunst – oversending til klageinstansen

Klager på fastsetjing av standpunktkarakter:

- Klagen
- Ei grunngiving frå faglærar om korleis karakteren er fastsett
- Ei uttale frå skulen om saksbehandlinga

Klager på vedtak om IV:

- Klagen
- Ei grunngiving for at det ikkje er sett standpunktkarakter, gitt i samråd med faglæraren
- Ei uttale om saksbehandlinga
- Kopi av varselet

Behandling av klage

- Vi kan avvise, stadfeste eller oppheve
- Ved klage på standpunkt: Skulen skal fastsetje ein "endeleg karakter"
 - Ikkje klagerett
 - Må vere talkarakter
- Ved klage på vedtak om IV: Skulen skal fastsetje ein "karakter eller eit anna vurderingsuttrykk"
 - Dersom manglar ved varselet: Må sette talkarakter
 - Talkarakteren er eit nytt vedtak med klagerett
- Eleven kan ikkje krevje grunngjeving for endelege vedtak, men skulen må sørgje for forsvarleg saksbehandling

Klage på vurdering i orden og åtferd

- Skulen sender klagen til Statsforvaltaren, med følgjande dokumentasjon:
 - Fråsegn frå kontaktlæraren til eleven og rektor
 - Kopi av skulereglane
 - Ei oversikt som viser korleis skulen har behandla saka
 - Dokumentasjon på at eleven og foreldra har fått varsel om at eleven kan få nedsett karakter
 - Eventuell anna korrespondanse med heimen
- Vi avgjer om klagen skal føre til at karakteren blir ståande, eller sett opp eller ned

Vurdering av orden og oppførsel

- I motsetning til vurdering av fag kan både forutsetningar inngå som ein del av vurderinga
- Ein skal ikkje legge vekt på enkelthendingar
 - Unntak: særleg kladerverdig eller grove

Klagesaksbehandling 2026

Årets klagesaksbehandling

- 124 klager på grunnskule
- 62 vedtak **stadfesta**
- 42 **oppheva**
- 8 avvist på grunn av manglande fullmakt
- 77 klager frå Bergen kommune

Dette klager elevane på

- Sjølve karakteren
- Forventning om ein annan standpunktkarakter
- *Ikkje* eit matematisk gjennomsnitt
- Innsats
- Vist forbetring i faget
- Ikkje fått tilpassa undervisninga

Kva kjenneteikna sakene vi oppheva?

- Det blir ikkje gjeve tilstrekkeleg konkrete skildringar av eleven sin kompetanse
 - Det kan til dømes vere vist til at eleven viser låg eller middels kompetanse, eller vist til generelle kjenneteikn på måloppnåing
- Vi er i tvil om det er lagt vekt på forhold som ligg utanfor kompetansemåla i faget
 - Innsats, fråvær, føresetnader, orden eller åtferd
- Standpunktkarakteren er satt for tidleg
- Faglærar gjer ikkje greie for fastsetjinga si

Kva kjenneteikna sakene vi stadfesta?

- Konkrete skildringar av eleven sin kompetanse som dekker breidda i faget
- Grunngjevinga viser at eleven har fått høve til å vise kompetansen sin på fleire og varierte måtar
- Det er ikkje lagt vekt på forhold som ligg utanfor kompetansemåla

I tillegg:

- Dei er tydelege på at ein i opplæringa har gjort elevane kjend med måla for opplæringa og kva som blir lagt vekt på ved fastsetjinga av standpunktkarakteren
- Svarar på det eleven problematiserer i klagen
- Ikkje naudsynt med avhandlingar – så lenge ein er presis i faglærarutala

Meir informasjon

[Standpunktvurdering | udir.no](https://udir.no)

[Behandling av klager på standpunktkarakterer i fag | udir.no](https://udir.no)

[Skolens plikt til å sørge for ny vurdering etter opphevelse av standpunktkarakter - Sivilombudet](#)